

אוניברסיטת בר-אילן
החוג המשולב למדעי החברה

שבירת מיתוסים - תמורות בזהות הקולקטיבית

ד"ר רחל שרעבי

סמינריון - 01 - 415 - 74 שנה"ל תשס"ה

מטרת הסמינריון:

הסמינריון יעסוק בניתוח סוציולוגי של מיתוסים מתקופת היישוב ועד היום, ויבחן את תפקידם בעיצוב האתוס של החברה הישראלית. הסמינריון יתמקד בתהליך צובר התאוצה, של שבירת מיתוסים בחברה הישראלית, ויידונו בו הגורמים לתהליך זה והשלכותיו על הזהות הקולקטיבית ועל התפתחות השיח הסוציולוגי.

הסמינריון יכלול הרצאות ודיונים, תוך השתתפות הסטודנטים, על סמך חומר הקריאה. בסמסטר הראשון הסמינריון יעסוק ברקע הסוציולוגי התיאורטי, ובניתוח פריטים מהספרות הביבליוגרפית המצורפת. הסמסטר השני יוקדש להגשת הרפראטים ע"י הסטודנטים על עבודת המחקר שלהם ולדיון בממצאים.

דרישות הסמינריון

1. קריאת פריטים מתוך הביבליוגרפיה וחובת נוכחות, גם במהלך הגשת הרפראטים שיוגשו על-ידי תלמידי הסמינר.
2. בסימסטר ב' - הגשת רפראט על עבודת המחקר. לקראת ההרצאה יש להכין תקציר בן שני עמודים, שיחולק למשתתפי הסמינר.
3. עבודה סמינריונית בהיקף של 25-30 עמודים מודפסים. ניתן לעשותה בזוגות, בתנאי שתהיה חלוקה ברורה של העבודה בין הכותבים.

ביבליוגרפיה

גישות סוציולוגיות שונות ביחס למיתוסים

1. רם, א (1993). החברה הישראלית-היבטים ביקורתיים. תל-אביב: ברירות: 7 - 39. **כתב עת באולם 4**
2. רם, א (1997). "ציונות ופוסט ציונות: ההקשר הסוציולוגי של ויכוח ההסטוריונים." בתוך: ויץ, י (עורך) בין חזון לרוויזיה: מאה שנות היסטוריוגרפיה ציונית. ירושלים: מרכז שזר, מוסד הרצל ומרכז ציריק, עמ' 275 - 289. **שמו סוציולוגיה לפי בין. חז (358252)**
3. ליסק, מ (1996). "סוציולוגים ביקורתיים" וסוציולוגים, מימסדיים' בקהילה האקדמית הישראלית: מאבקים אידיאולוגיים או שיח אקדמי ענייני". בתוך: פרילינג, ט (עורך). תשובה לעמית פוסט ציוני. תל-אביב: ידיעות אחרונות, עמ' 84 - 108. **תדפיס 9274 (564987)**
4. סמוחה, ס (1999). "תמורות בחברה הישראלית- לאחר יובל שנים". אלפיים 17: 239-261. **כתב עת באולם 4**
5. שרעבי, ר (2002). סינקרטיזם והסתגלות: המפגש בין קהילה מסורתית ובין חברה סוציאליסטית. תל-אביב: ציריקובר, עמ' 17-27. **שמו סוציולוגיה לפי שרע. סי (521926)**
6. שנהב, י וחבר, ח (2002). "המבט הפוסט קולוניאלי". תיאוריה ובקורת 20: 9-22. **כתב עת באולם 4 בדלפק**

מיתוס ו"מיתוס מכון"

7. אוחנה, ד וויסטרין, ר (1996). מיתוס וזכרון. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד ומכון ון-ליר, מבוא, עמ' 11 - 37. **שמו סוציולוגיה לפי מית. חז (337780)**

8. עזריהו, מ (1995). פולחני מדינה. קריית שדה בוקר: אוניברסיטת בן גוריון, מבוא, עמ' 4 – 8.
שמור סוציולוגיה לפי מעו.פל (288098)
9. Strauss L.C. (1978). "When Myth Becomes History". Myth and Meaning. New York: Schocken Books, Pp. 34 – 43.
שמור סוציולוגיה לפי STR-LEV (401646)
10. Strauss L.C. (1976). "How Myths Die"? "Structural Anthropology, Vol II. New York: Basic Books, Pp. 256 – 268.
306 LEV-STR (129463)
11. פרידלנדר, ש (1985). "נוכחותם של מיתוסים: דיאלוג עם קלוד לוי שטראוס". זמנים 17, ע' 24 – 31.
כתב עת באולם 4
12. בארת, ר (1998). "המיתוס היום". בתוך ספרו: מיתולוגיות. תל-אביב: בבל, עמ' 235-284.
שמור סוציולוגיה לפי ברט.מי (373875)
13. שביד, א (2002). "ההיסטוריה בין מיתוס לנרטיב". ישראל 1 עמ' 1-12.
תדפיס 9127 (564841)
- האתוס הציוני וניפוצו**
14. שפירא, א (1992). "הופעתו של אתוס לאומי: 1881 – 1904". בתוך ספרה: חרב היונה. תל אביב: עם עובד, עמ' 19 – 83.
שמור מדעי המדינה לפי שפי.חר (201867)
15. זעירא, מ (2002). קרועים אנו- זיקתה של ההתיישבות העובדת בשנות העשרים אל התרבות היהודית. ירושלים: יד בן צבי.
כתב עת באולם 4
16. שמעוני, ג (2000). "בחינה מחדש של "שלילת הגלות" כרעיון וכמעשה". בתוך: שפירא, א, ואחרים (עורכים). עידן הציונות. ירושלים: מרכז זלמן שזר, עמ' 45-63.
E 323.65 פטר.או (586818)
17. און- שגיא, פ (1996). "מיתוסים של גבורה לוחמת בראשית הציונות (1880-1903)". בתוך: אוחנה, ד וויסטרין, ר מיתוס וזכרון. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר, עמ' 169-188.
שמור מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)
18. סיוון, ע (1998). דור תש"ח: מיתוס, דיוקן וזכרון. תל-אביב: מערכות, עמ' 119-142.
שמור סוציולוגיה לפי סי.דו (153865)
19. לפידות, י (1998). "50 שנה למיתוס דיר- יאסין". נתיב 60 : 61 – 64.
כתב עת באולם 4
20. אופז, ח וסימן טוב, י (1999). מלחמת יום- הכיפורים - מבט מחדש. ירושלים: האוניברסיטה העברית.
שמור מדעי המדינה לפי לוי.צב (569816)
21. פרי, י (1999). "יחסי חברה- צבא בישראל במשבר". מגמות ל"ט (4) עמ' 375-399.
כתב עת באולם 4
22. צוקרמן, מ (1998). "ישראל ומיתוס השלום". בתוך ספרו: חרושת הישראלית- מיתוסים ואידאולוגיה בחברה מסוכסכת. תל-אביב: רוסלינג.

- 309.1 E צוק.חר (509486)**
 23. גרינברג, ל (עורך) (2000). זכרון במחלוקת: מיתוס, לאומיות ודמוקרטיה. באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון.
שמור סוציולוגיה לפי זכר. במ (467113)
24. אלמוג, ע (1997). הצבר - דיוקן. תל-אביב: עם עובד, עמ' 14-26, 216-251.
שמור סוציולוגיה לפי אלמ.צב (337776)
25. ארבל, מ (טפר) וצימניקי, ד (2001). שכונות קהילתיות ליד קיבוצים. רמת אפעל: יד טבנקין.
E 307.776 ארב.שכ (487050)
26. ביז'אווי, פ (1998). "אמהות ומהפכה – המקרה של נשים בקיבוץ: 1910 – 1948". בתוך גורני, י וגרינברג יי (עורכים) תנועת העבודה הישראלית. כרך א'. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, ע' 519 – 538.
שמור מדעי המדינה לפי גרן.תנ (0368124)
27. שילה, מ קרק, ר וחזן-רוקס, ג (עורכות) (2001). העבריות החדשות: נשים ביישוב ובציונות בראי המגדר. ירושלים: יד בן צבי.
E 305.4 עבר.הח (483124)
28. Swirski, B and Marilyn, p (1991). Calling the Equality Bluff. Women in Israel. New York: Teachers Colledge Press.
שמור סוציולוגיה לפי CAL (174699)
29. שטרנהל, ז (1995). בנין אומה או תיקון חברה - לאומיות וסוציאליזם בתנועת העבודה הישראלית, 1904 - 1940. תל-אביב: עם עובד, עמ' 333 - 399.
שמור סוציולוגיה לפי שטר.בנ (0283298)
30. פרילינג, ט (1998). חץ בערפל – בן גוריון, הנהגת היישוב ונסיונות ההצלה בשואה. המרכז למורשת בן גוריון.
933.47 פרי.חץ (385691)
31. שפירא, א (1999). " ההיסטוריה של המיתולוגיה- קווים להיסטוריוגרפיה על אודות בן- גוריון והשואה". אלפיים 17 : 24-53.
כתב עת באולם 4
32. ליסק, מ (1999). העלייה הגדולה בשנות החמישים – כישלוננו של כור ההיתוך. ירושלים: ביאליק, עמ' 58-74, 106-120.
שמור סוציולוגיה לפי ליס.על (418587)
33. מלמן, י (1993). " אוהבים עלייה, שונאים עולים". בתוך ספרו: הישראלים החדשים- מבט על חברה בשינוי. ירושלים ותל- אביב: שוקן, עמ' 259-272.
שמור סוציולוגיה לפי מלמ.יש (0218060)
34. צור, י (2001). קהילה קרועה: יהודי מרוקו והלאומיות 1943-1954. תל- אביב: עם עובד.
שמור סוציולוגיה לפי ליס.על (418587)
35. הרצוג, א (1998). " הקליטה הביורוקרטית של עולי אתיופיה בישראל: סגרגציה ולא אינטגרציה". בתוך: אבוהב, א הרצוג, א ואחרים (עורכים). ישראל: אנתרופולוגיה מקומית. תל- אביב: צ'ריקובר, עמ' 133-156.
שמור סוציולוגיה לפי ישר.אנ (0385324) וגם תדפיס במערכת תדפיסים סרוקים ADA (0427321)

זהות וזכרון קולקטיבי בישראל

36. Halbwachs, M (1992) . On Collective Memory .Chicago: The University Press, pp.78-87.
תדפיס 8501 (515604) וגם תדפיס 8554 (518543) וגם HAL (0370448) 306.42
37. Schwartz, B (1997). "Collective Memory and History". The Sociological Quarterly. 38 (3) pp. 469-496.
כתב עת באולם 2 וגם תדפיס 9275 (565442)
38. Zerubavel, Y (1995). Recovered Roots: Collective Memory and the Making of Israeli National Tradition. Chicago: University Press.
תדפיס 8330 (514673) וגם תדפיס 8502 (515606) וגם ZER (267769) 933.601
39. Wistrick, R & Ohana, D (1995). The Shaping of Israeli Identity: Myth, Memory and Trauma. London: Cass.
E306 SHA (273356)
40. זרטל, ע (2002). האומה והמוות- היסטורי, זיכרון, פוליטיקה. תל-אביב: דביר, עמ' 13-21.
933.4701 זרט. אמ (535462)
41. יבלונקה, ח (2000). "תודעת השואה כגורם מעצב זהות". בתוך: צמרת, צ ויבלונקה, ח. (עורכים) העשור השני: תשי"ח-תשכ"ח. ירושלים: יד בן-צבי, עמ' 150-166.
E 990.1 עשו.הש (471647)
42. פרילינג, ט (2002). "תהליכים של הבכרה בזהות סדוקה". בתוך ספרו: תשובה לעמית פוסט ציוני. תל-אביב: ידיעות אחרונות, מבוא, עמ' 13-62.
תדפיס 9128 (564854)
43. רם, א (2001). "החברה החדשה בישראל בתחילת המאה החדשה". בתוך: שפירא, א (עורכת). מדינה בדרך. ירושלים: מרכז זלמן שזר, עמ' 265-294.
שמור מדעי המדינה לפי מדי. בד (486761)
44. שביט-פרדקין מ (2002). "שינויים ערכיים מקולקטיב לאינדבידואלי". בתוך ספרה: תהליכים חברתיים ותרבותיים בחברה הישראלית. תל-אביב: משרד הבטחון עמ' 25-45.
E 303 שבי.תה (536406)
45. עזמי, ב (1999). בין האני לאנחנו- הבניית זהויות וזהות ישראלית. ירושלים: ון ליר והקיבוץ המאוחד, מבוא, עמ' 7-15.
שמור מדעי המדינה לפי בין.הא (415539)
46. בן רפאל, א (2001). "זהות קולקטיבית בישראל". בתוך: הרצוג, ח (עורכת). חברה במראה. אוניברסיטת תל-אביב, עמ' 489-514.
שמור מדעי המדינה לפי חבר. במ (0481494)
47. Pery, Y (1999). "The Media and Collective Memory of Yitzhak Rabin's Remembrance. Journal of Communication 49 (3): 106-124.
תדפיס 7219 (443997)